

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 4. De Promissione externa, quæ fit per verba.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

eere non audent, esto libenter vellent, dicant mox aliis, se nolle tale matrimonium; ut per eos suo tempore, ubi ea taciturnitas allegaretur, suum dissenfum sufficienter probent. Si autem hoc neglexissent, & consequenter in foro externo ad ejusmodi matrimonium cogendos se viderent, esto reverà tunc corde, & animo nunquam consenserint, sed solum ex verecundia, vel alio capite tacuerint, proprio juramento dissenfum suum probare poterunt. Nam ut rectè docet Mascardus volum. 1. de Probat. conclus. 94. n. 6. *juramentum est modus probandi animum, & ea, quæ in animo consistunt.* Nec obstat, quòd contra se tunc habeat præsumptionem juris; hæc enim admittit probationem in contrarium, quia non est præsumptio juris de jure.

74. Quæri potest 4. an quis (etiam, cum potest) non contradicens petitioni per epistolam factæ, censetur consentire saltem elapso termino ad deliberandum dato? videtur affirmandum ex Clement. 1. de Procurator. ubi per literas requisitus Titius, ut Procuratorem ageret, facta simul notitiâ, de cautione jam præstita, cum scienter literas recepisset, nullâ factâ protestatione in contrarium, per hæc omnia suum consensum præstitisse censetur, nimirum ex literarum retentione, sine ulla contradictione. Resp. negativè. Quia taciturnitas in his, quæ important onus, de se, & seclusis aliis circumstantiis, non est signum consensûs, ut dictum est. Quando autem l. 8. §. 1. ff. de Procurat. dicitur: *Invitus Procurator non solet dari: invitum accipere debemus, non eum tantum, qui contradicit; verum eum quoque, qui consensisse non probatur:* respondet Haunoldus tom. 5. de Just. tr. 4. n. 552. intelligendum esse, quòd quando præcisè non contradicit; secus, si ponat aliquem actum externum, (v. g. scienter literas recipiat, lectasque sine ullâ contradictione retineat) sola taciturnitas consensûs invitum potius in tali casu probet; seclusis aliis signis. Quod magis procedit, si requisitus, oretenus responderet, se deliberaturum, & postea nullum daret responsum. Tunc enim ex taciturnitate non argueretur consentire; sed potius, nolle se obligare. Et hoc maximè locum habet in contrahendo matrimonio. Nam si invitatus per epistolam ad matri-

monium, petito, ac elapso deliberationis tempore, nihil respondeat, consensum dare nullatenus præsumi potest.

§. 4.

De Promissione externa, quæ fit per verba.

Innumeri casus sunt sponforum litigantium de matrimonio sibi promisso, uno negante, altero affirmante, ac probationem desumente, vel ex verbis, vel ex factis, signis, aut nutibus, quibus promissionem sibi factam esse contendat, Ecclesiastico Judice non rarò ambigente, quid in tali casu decernere oporteat? de his igitur præsentibus §. agimus. Hinc Quæres 1. an hæc verba: *nullam aliam ducam, nisi te, vel præter te,* significant absolutam promissionem futuri matrimonii? ante resol. not. 1. quæstionem in hoc §. procedere solum pro foro externo, ubi Judex, cum de animo Sponforum ipsi non constet; pronuntiare debet solum ex præsumptione. Nam in re omnia ejusmodi externa signa fallere possunt; ut jam dictum est. Not. 2. dubitationem nasci ex eo, quòd ambiguum, sit, quem sensum habeant ea verba? aliqui volunt hunc, *ducam te, non autem aliam.* Nam exceptio ab illa negatione habet hunc sensum affirmativum: *Te ducam, & nullam aliam;* sicut hæc propositio: *signum non dabitur ei, nisi signum Jone Prophetæ,* Lucæ 11. resolvitur in hunc sensum: *signum Jone Prophetæ dabitur ei, & nullum aliud.* Alii judicant, quòd illa verba (nisi aliud de mente loquentis constet) non faciant alium sensum, nisi conditionalem, scilicet: *si aliquam duxero, ducam te, & non aliam.* Hinc ad futurum nascitur promissio conditionata, vi cujus Sponfus non tenetur inire matrimonium, sed potest innuptus licite manere; ex suppositione tamen, quòd vellet inire matrimonium, teneretur ad hanc determinatè. Sic si Cajus Titio promitteret: *nulli, nisi tibi, vendam fundum meum,* non teneretur absolute, fundum vendere ulli; teneretur tamen Titio, si vellet alicui vendere, ut dicitur L. si sterilis. §. si tibi. ff. de actionib. empti. Sanchez. l. 1. d. 19. n. 5. Et hanc opinionem cum Sanch. cit. & Layman. l. 5. summa. tr. 10. p. 1. q. 1. judico proba-

biliorem pro foro externo. Nam illa verba sunt vera, etiamsi promittens maneret in cœlibatu. Sic Archdekan in *Theol. tripartit. p. 3. tr. 4. c. 8. n. 6.* impressiois Coloniensis; & ratio est, quia in dubio non est *judicanda* obligatio; cum etiam legi negetur obligatio, *vel absolute, vel tali casu*, quando ejus existentia, vel extensio ambigua est; imò quando non est moraliter certa, ut docet Cardenas in *Crisi Theol. selectar. difficult. ex moral. Theol. dissert. 1. c. 11 n. 198.* ubi ait: *indubitabile esse, ut lex Ecclesiastica obliget, requiri certam notitiam de illius promulgatione Romæ facta, quòd aliàs non esset sufficienter intimata; hoc autem à fortiori procedit, si non tantum non sit moraliter certa legis existentia, vel extensio, sed positivè, aut planè negativè dubia.*

77. Circa alias formulas verborum, quibus aliqui censent exprimi promissionem futuri, vel præsentis matrimonii, videri potest Tamburinus *l. 8. de matr. tr. 3. c. 2. §. 3. n. 7.* ubi complures enumerat, tanquam certas, alias tanquam dubias. Hæc: *accipio te in meam*, recipitur in *c. penult. de Spons.* teste Barbof. *ibid. n. 2.* tanquam sufficiens signum consensûs de præsentî. Ista: *providebo tibi, ut Uxori*, dubia est, an significet promissionem matrimonii? cum possit esse ex dilectione solum amicabili; si verò dicitur: *ex nunc, vel semper, aut posthac tenebo te, tractabo te pro Uxore*, juxta Gobat in *Theol. Experiment. tr. 10. n. 51.* certò significat promissionem matrimonii de præsentî. Inter alias verborum formulas ponuntur etiam istæ: *Promitto, quòd desponsabo te; 2. te desponsabo; 3. tecum Sponsalia contraham; 4. Volo te ducere, aut, placet tecum contrahere; 5. Volo te habere in Uxorem; 6. mea eris;* & similes plures: sed nec istæ ab omnibus habentur tanquam certæ, etiam in foro externo. Nam prima, & secunda intelligi potest vel de Sponsalibus, vel de matrimonio in futurum celebrando; tertia continet solum promissionem Sponsalium; quarta juxta Sanch. *l. 1. hic d. 18. n. 24.* significat Sponsalia; sed aliis est dubia, an non significet solum propositum? Et ideo Hurtado de Mendoza, *l. 1. matr. difficult. 13. n. 54.* docet, ex illis verbis, secundum se prolaris (nam aliud est, si jam præcessit tractatus de contrahendo

matrimonio) in foro judiciali judicatum iri, *nihil actum esse*; quod etiam intelligendum est de quinta, & sexta.

Si quis puellæ dicat: *contraham tecum* 78. *matrimonium*, Tambur. cit. vult esse certum signum promissionis matrimonii de futuro; Sanchez autem *cit. n. 12.* ait: quòd, licet ea verba non contineant expressè promissionem, tamen ex communissimo usu eam implicitè significant: Tannerus verò *d. 8. q. 1. n. 10.* tenet, significari solum propositum: videtur tamen ex communi usu, ubi promissionem denotat, in iis circumstantiis pro hac supponere. Per hæc verba, *accipio te in Uxorem ex crastino*, seu *in crastinum*; Perez. *d. 4. f. 2.* vult, significari consensum in matrimonium de præsentî, sed suspensum in tempus crastinum, quasi dicat, *ego nunc consentio, ut cras sim Vir tuus*: Sanchez *conferent. cit. n. 29.* rectius dicit, significari solum Sponsalia. Ex his apparet circa verborum formas, quibus aliqui quandoq; contendunt evincere, promissum sibi esse matrimonium, non eundem apud DD. sensum esse; in hoc tamen convenire, & verba, & facta, ea, quæ secundum se non significant promissionem matrimonii, vel de futuro, vel de præsentî (sed ad hoc indifferentia sunt) nihilominus ad eam significandam determinari, vel ex usu recepto apud talem gentem, vel ex circumstantiis præviis, aut comitantibus, in quibus ea dicuntur, & fiunt, ut notat Sanchez *l. 1. d. 18. hic à n. 11.* & alii. Ex hoc etiam colligi potest, quid dicendum in casu, quo verba vel facta sunt ambigua, nec potius significant promissionem, quam propositum. Nam in foro conscientie standum est intentioni ea usurpantis; cum ab hac pendeat vis obligationis voluntaria, cui verba, & signa, non è contra, potius deservire debent, juxta *c. Intelligentia de verb. signif.* si autem de illa non constet, in sensu, qui verisimilior est illius mentis, vel demum in eo, quem solent rectè intelligentibus generare, consideratâ Sponsorum scientiâ, & ætate, accipienda sunt, ut dicitur *c. Ex literis, 1. de Sponsal.*

Hanc tamen Juris dispositionem cum 79. *verba sunt obscura juxta communem intelligentiam, accipienda esse*, glossa *ibid. V. proposuit*, sic exponit, ut locum habeat, quando uterque contrahentium doctus è per ob-

obscura verba promisit; quo etiam sensu, vult esse intelligendum, quando in c. *Intelligentia de V. S. & L. non aliter ff. de legib.* dicitur: quod non sit recedendum à significatione verborum, nisi cum constet, testatorem aliud voluisse. Non enim ex opinionibus singulorum, sed communi usu, nomina intelligenda sunt, c. *ad audientiam, de Decimis*; & *L. Labeo, ff. de supell. legat.* Cæterum V. *Proposuit*, ibid. docet, secundum canones, si actor tantum dolum adhibet, verba esse intelligenda, prout ea Reus tantum intelligit; si Reus tantum, prout Actor: si uterque, locum esse citatæ dispositionis. Et quoniam promissiones matrimonii non ore tantum, sed etiam per epistolas fieri possunt (ut habetur *L. fin. ff. de Spons.* ibi: *in Sponsalibus: parum refert, per se, & coram, aut per epistolam, aut per alium hoc factum est*) ubi ambigua sunt verba in literis, proportionaliter idem, ac in verbis ore prolatis, tenendum erit. Hinc literæ amatoriæ, quæ subinde ad probanda Sponsalia producuntur, non sunt probationes validæ, cum etiam inter eos, qui de nullo matrimonio cogitant, verbis quandoque affectuosissimis plenæ sint, nisi vel contineant promissionem expressè, vel ejus confessionem, aut relationem ad prius factum de illa ipsa materia tractatum præcedentem. Cum enim ejusmodi literæ ex aliis, quam Sponsalium intentionibus oppidò frequenter inter amantes uterò citroque scribantur, non rectè fundant præsumptionem Sponsalium. Nam præsumptio est conjectura in rebus dubiis, per rerum circumstantias, frequenter evenientibus, ut ait Pereyra cum Communi, in *Elucid. n. 1250.* at frequenter contingit, in ejusmodi amantium literis nihil de Sponsalibus cogitari; ergo conclusis aliis circumstantiis, ex illis literis præcisè, non rectè præsumuntur Sponsalia.

80. Cæterum, non nego per epistolam rectè probari matrimonii promissionem, vel repromissionem. 1. si contineat expressè talem actum, loquendo de epistola ad eum finem, & effectum scriptâ, ut suppleat vices articulati sermonis, quoties ad effectum alicujus actus articulatus sermo non requiritur substantialiter. Hinc talis epistola, à scribente recognita, plenè probat adversus scribentem. Nam propria con-

fessio plenè probat adversus consententem; at recognitio scripturæ evadit illi confessio, postquam ab altero lecta est; tunc enim scribens censetur locutus, moraliter præsentis; quod sufficit, ut extrajudicialis confessio censeatur facta in alterius præsentia. Et hoc procedit, licet in epistola nec dies, nec locus, unde veniat, appositus sit, ut constat ex *l. 34. §. 1. ff. de Pignorib.* ibi: *cum convenisse de pignoribus videtur, non ideo obligacionem pignorum cessare, quod dies, & consules additi, vel tabula signata non sint.* Ex quo idem præsumitur de loco, cum loci omisso non minuat vim confessionis, & recognitionis. 2. similiter, si prius Sponsalia clandestinè celebrata fuissent per stipulationem, & epistola (quæ in probationem adducitur) se referret ad illum actum præteritum, evaderet eo ipso epistola confessata, & ex eadem (sicut quodcumque aliud negotium) contractus prius factus, rectè probaretur; quod verum est de Sponsalibus, licet epistola, à scribente recognita, careret nomine subscripto, si hoc factum sit (ut communiter fit in literis amatoriis) de industria, vel etiam si ex oblivione tantum. Tunc enim præsumi non potest, id factum animo relinquendi epistolam imperfectam.

§. 5.

De promissione externa, qua contingit aliquo facto.

Inter alia signa, ex quibus non pauci 81. præsumunt promissionem matrimonii, numerantur etiam quædam facta (cujusmodi sunt *annulorum datio, & acceptio, missio jocalium; subarrbatio annuli*, per quam intelligitur annuli porrectio, vel in digitum immissio;) sed hæc per se loquendo, non sunt signum infallibile matrimonii, vel Sponsalium; quia hæc fieri possunt sine ulla tali intentione, solum in signum amoris, vel etiam gratitudinis &c. sic Castropal. *de Sponsal. d. 1. p. 4. n. 10.* Dixi per se loquendo. Nam si alicubi sit consuetudo, ubi datio annuli habeatur pro signo matrimonii, vel Sponsalium, eâ standum est in foro externo, ubi non constat, vel de contraria intentione, vel defectu veri consensûs, aut ex circumstantiis colligi potest, non dari annulum ex fine Sponsalium;